

Dokument 17

(2013–2014)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale
parlamentariske forsamlinger

Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale
parlamentariske forsamlinger for 2013

Innhold

Side

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen for 2013	5
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2013	9
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2013	12
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2013	16
Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2013	19

Dokument 17

(2013–2014)

Årsrapporter til Stortinget
fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentariskomiteene og Den felles EØS-parlamentariskomiteen for 2013

Innledning

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentariskomiteene og Den felles EØS-parlamentariskomiteen for valgperioden 2009–2013 besto av følgende representanter:

Medlemmer

Svein Roald Hansen (A), leder
Harald T. Nesvik (FrP), nestleder
Laila Gustavsén (A)
Laila Marie Reiertsén (FrP)
Jan Tore Sanner (H)
Gina Knutson Barstad/
Rannveig Kvifte Andresén (SV)¹

Varamedlemmer

Steinar Gullvåg (A)
Irene Johansen (A)
Kåre Simensen (A)
Jørund Rytman (FrP)
Torgeir Trældal (FrP)
Nikolai Astrup (H)
Siri A. Meling (H)
Geir Pollestad/Janne Sjelmo Nordås (Sp)²
Laila Dåvøy (KrF)
Borghild Tenden (V)

¹ Gina Knutson Barstad ble erstattet av Rannveig Kvifte Andresén 29. mars 2012

² Geir Pollestad ble erstattet av Janne Sjelmo Nordås 10. november 2011

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentariskomiteene og Den felles EØS-parlamentariskomiteen for valgperioden 2013–2017 består av:

Medlemmer

Svein Roald Hansen (A), leder
Gunnar Gundersén (H), nestleder
Marianne Aasen (A)
Nikolai Astrup (H)
Jørund Rytman (FrP)
Geir Toskedal (KrF)

Varamedlemmer

Irene Johansen (A)
Fredric Holén Bjørdal (A)
Jette F. Christensen (A)
Elin Rodum Agdestein (H)
Ove Trellevik (H)
Hans Andreas Limi (FrP)
Harald T. Nesvik (FrP)

Trygve Slagsvold Vedum (Sp)

Sveinung Rotevatn (V)

Heikki Eidsvoll Holmås (SV)

Delegasjonen deltar i tre parlamentariskkomiteer: «Committee of Members of Parliament of the EFTA Countries», forkortet EFTA CMP, som består av representanter for nasjonalforsamlingene i de fire EFTA-statene Norge, Island, Liechtenstein og Sveits; «Committee of Members of Parliament of the EFTA States», forkortet EFTA MPS, som utgjøres av folkevalgte fra de tre EFTA-statene som er med i EØS (Norge, Island og Liechtenstein); og «EEA Joint Parliamentary Committee», forkortet EEA JPC, hvor også folkevalgte fra Europaparlamentet møter.

Sistnevnte komité omfatter i utgangspunktet tolv representanter med stemmerett fra Europaparlamentet, og et tilsvarende antall fra EFTA-landene som er med i EØS, hvorav seks fra Norge. Sveits har observatørstatus i EFTA MPS og EEA JPC. I praksis møter EFTA CMP og EFTA MPS som én komité.

Stortinget legger vekt på behandling av europaspørsmål. Dette er i samsvar med målet om en aktiv politikk overfor EU som et enstemmig Storting i 2007 gikk inn for i sin behandling av Stortingsmelding 23 (2005–2006) Om gjennomføring av europapolitikken (jf. Innst. S. nr. 115 (2006–2007)). En bestreber seg på å skaffe bred informasjon om aktuelle saker og tidlig involvering. EØS- og EU-ministeren gir Stortinget halvårlige redegjørelser om EØS-samarbeidet og generelle europapolitiske spørsmål, etterfulgt av debatt. Man jobber også målrettet for økt involvering av de faste komiteene i EU-spørsmål og økt deltakelse i relevante møter i Europaparlamentet og interparlamentariske møter i formannskapslandene.

Stortingets Brusselkontor, med kontor i Europaparlamentet, forsterker kontakten mellom Europaparlamentet og norske folkevalgte ytterligere.

Nytt i 2013 var også et vedtak i Stortingets presidentskap om å organisere et årlig studieopphold for Stortingsrepresentanter i Brussel. Det første ble holdt i januar 2014. Studieoppholdet skal bidra til å øke forståelsen for hvordan de ulike institusjonene i EU og EFTA/EØS er organisert, gi innblikk i aktuelle saker og legge til rette for nettverksbygging.

Delegasjonen benyttet i 2013 aktivt de ulike møteplasser og muligheter for kontakt med europaparlamentarikere med hensyn til aktuelle EU- og EØS-relevante saker. EFTA/EØS-delegasjonen har 10 varamedlemmer som inviteres til å delta aktivt i EFTA/EØS-komiteenes arbeid. På denne måten er flere av Stortingets fagkomiteer representert. Siden EØS-samarbeidet i stor grad dreier seg om innenrikspolitikk, bidrar dette positivt til å bringe relevant informasjon fra Stortingets komiteer inn i EFTA/

EØS-komiteenes arbeid, og fra EØS/EFTA-komiteene tilbake til komiteene på Stortinget, og til Europautvalget hvor Stortingets EFTA/EØS-delegasjon er medlemmer.

EFTA-parlamentariskkomiteene

EFTA-parlamentariskkomiteenes oppgave er å drøfte EFTA-samarbeidets og EØS-avtalens utvikling, samt et vidt spekter av aktuelle europa- og handelspolitiske saker. De virker som et konsultativt organ overfor EFTAs ministerråd og EØS-rådet. Man drøfter også den politiske utviklingen i de fire EFTA-statene. Formannskapet i EFTA-parlamentariskkomiteene ruller mellom de nasjonale delegasjonene. Både CMP- og MPS-komiteen ble i 2013 ledet av den islandske delegasjonslederen, Arni Thor Sigurdsson, frem til valget på Island i april, og av ny delegasjonsleder, Gudlaugur Thór Thórdarson, etter valget. Det er komiteens formannskap, bestående av leder og nestleder i hver delegasjon, som deltar i byråmøtene.

Parlamentariskkomiteen møter hver vår og høst EFTAs ministerråd. Fra Norge stiller nærings- og handelsministeren som i Norge har ansvaret for EFTAs frihandelsavtaler. Det er utenriksministrene som deltar fra de andre EFTA-landene. Her diskuteres EFTAs frihandelsforhandlinger. Dette gir parlamentarikerne muligheten for innspill til EFTA-ministrene mht. strategi og forhandlingenes innhold.

Komiteen har de siste 5 årene også møtt EØS/EFTA-ministrene til samtaler om EØS-saker i forbindelse med EØS-rådet hver høst. Her deltar Norge nå med EØS- og EU-ministeren (tidligere år med utenriksministeren). Disse møtene, som først ble introdusert i 2009, har styrket den parlamentariske og politiske dialogen i EØS.

Videre avholdes som regel to årlige møter mellom parlamentariskkomiteen og EFTAs rådgivende komité for arbeidslivets parter.

I tillegg til de faste møtene har EFTA-parlamentariskkomiteen siden 2006 også besøkt land av relevans i frihandelssammenheng, såkalt tredjelandbesøk. Besøkene legges til land det er aktuelt å inngå frihandelsavtaler med, og hvor frihandelsforhandlinger allerede er i gang eller nærmer seg den avgjørende slutfasen. Delegasjonsbesøkene gir handelspolitikk i EFTA en viktig parlamentariskdimensjon. Besøkene organiseres i tett samarbeid med ambassadene og departementet. Dette forankrer parlamentariskernes aktiviteter i pågående forhandlingsprosesser, med særlig fokus på ratifisering av avtalene. Fra

norsk side deltar delegasjonsleder og nestleder. I 2013 besøkte komiteen Costa Rica og Panama.

EØS-parlamentarikerkomiteen

EØS-parlamentarikerkomiteen «skal ved dialog og debatt bidra til en bedre forståelse mellom Felleskapet og EFTA-statene på de områder som omfattes av denne avtale» (EØS-avtalens artikkel 95). Komiteen «kan gi uttrykk for sine synspunkter i form av rapporter eller resolusjoner». Den skal «særlig behandle EØS-komiteens årsberetning [-] om hvordan avtalen virker og utvikler seg». Under hvert møte i Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen drøftes således ulike utviklingstrekk ved og konsekvenser av EØS-avtalen. Denne komiteen omtales gjerne som EEA JPC, «EEA Joint Parliamentary Committee».

Forut for disse møtene utformes som regel rapporter og resolusjoner som det votes over i møtene. Oppfølgingen av resolusjoner vedtatt under de foregående EØS-parlamentarikermøtene diskuteres også. I 2013, som i tidligere år, stod evalueringen av EØS-avtalen sentralt. Knyttet til dette så komiteen på EUs forhold til de såkalte «mikrostatene» (Andorra, Monaco og San Marino) og til Sveits. Komiteen jobbet også med transportpolitikk, utviklingen i Arktis, og borgerrettigheter i EØS i tilknytning til «The European Year of Citizens 2013». På initiativ fra Stortingets EFTA/EØS-delegasjon startet også komiteen et langsiktig arbeid mht. klima- og energirammeverket for 2030 som nå er under utvikling i EU. Formålet er å følge dette tett, med uttalelser til relevante myndigheter på nye forslag som legges frem. Arbeidet har allerede ledet til en intern EFTA (MPS)-parlamentarikerresolusjon i november 2013 og en JPC-resolusjon i mars 2014.

I 2013 ble Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen ledet av Arni Thor Sigurdsson (frem til valget på Island i april) og av Gudlaugur Thór Thórdarson (etter valget), med Pat the Cope Gallagher (Europa-parlamentet/Irland) som nestleder. EFTA-landene og Europaparlamentet har annet hvert år formannskapet i denne komiteen.

Delegasjonens virksomhet i 2013

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og til Den felles EØS-parlamentarikerkomiteens har i 2013 deltatt på følgende møter:

19.–26. januar, Costa Rica og Panama

CMP tredjelandstreise

EFTA-landene var på dette tidspunktet i slutfasen av frihandelsforhandlinger med Costa Rica og Panama.

29.–30. mai, Brussel

EEA JPC-møte

Den årlige rapporten om EØS-avtalen og den felles transportpolitikken i EU sto sentralt. Komiteen jobbet også videre med en evaluering av EØS-samarbeidet og vedtok tre resolusjoner: «The future of the EEA and the EU's relations with the small-sized countries and Switzerland», «Transport Policy in the EEA» og «The Annual Report of the EEA Joint Committee on the Functioning of the EEA Agreement in 2012».

23.–25. juni, Trondheim

CMP/MPS-møte

Møte mellom CMP og EFTA-ministrene

Møte mellom CMP og EFTA rådgivende komité

Frihandel og nasjonale politiske spørsmål i EFTA-landene sto sentralt, sammen med utviklingen i EFTAs arbeid med frihandelsavtalenettverket.

27.–29. oktober, Vaduz

EEA JPC-møte

Komiteen diskuterte et arbeidsdokument på EUs grønnbok om klima og energi 2030. I tillegg vedtok komiteen to resolusjoner: «Arctic Policy» og «Citizens' Rights in the European Union and the European Economic Area».

29.–31. oktober, Zagreb

CMP delegasjonsbesøk

CMP foretok i 2006 et tredjelandbesøk til Kroatia for å fremme frihandelsavtalen med EFTA og et fremtidig kroatisk medlemskap i EØS. Syv år senere var formålet å støtte opp under Kroatia som nytt medlem i EØS etter at landet ble EU-medlem 1. juli 2013.

17.–20. november, Genève og Brussel

CMP/MPS-møte (Genève og Brussel)

Møte mellom CMP og EFTA ministrene (Genève)

Møte mellom CMP/MPS, EFTA konsultative komité, og EØS/EFTA-ministrene (Brussel)

Møte mellom CMP/MPS og EFTA Forum for lokalt og regionalt folkevalgte (Brussel)

MPS Bureau-møte (Brussel)

Felles seminar med EFTA konsultative komité (Brussel)

EFTA-parlamentarikerkomiteen fortsatte sitt fokus på klima og energi 2030 og vedtok en resolusjon som ble sendt til EUs kommisærer for klima og energi. Komiteen så også nærmere på globale handelsutfordringer (WTO før Bali og de pågående EU-USA-forhandlingene). I Brussel sto EØS-samarbei-

det på dagsordenen i møtet med EFTA/EØS-ministrene. I Brussel organiserte også EFTA-parlamentariskerkomiteen et seminar på fri bevegelse og velferdsstaten sammen med arbeidslivets parter i EFTA.

Delegasjonens virksomhet i 2014

Stortingets EFTA/EØS-delegasjon ved leder Svein Roald Hansen har formannskapet i EFTA-parlamentariskerkomiteene i 2014.

Evalueringen av EØS-samarbeidet vil fortsatt være et sentralt tema for EFTA/EØS-komiteene, særlig for Den felles EØS-parlamentariskerkomiteen hvor medlemmene to ganger vil ha samtaler med

relevante EØS-myndigheter. Andre aktuelle saker for EFTA/EØS-parlamentariskerkomiteene vil være klima og energi 2030, med særlig vekt på transportsektoren og kvotehandel, personvern og rollen til nasjonale parlament etter Lisboatraktaten. Man vil også legge vekt på å bygge gode relasjoner til de nye EU-institusjonene etter valget i mai og utnevnelse av ny kommisjon i siste halvår av 2014.

EFTA/EØS-delegasjonen vil videre delta på tredjelandstreisen til Singapore og Malaysia i februar 2014, EEA JPC-møter på Island i mars og i Strasbourg i desember, EFTAs ministtermøter i juni og november, og andre relevante EFTA/EØS-møter.

Oslo, den 8. april 2014

Svein Roald Hansen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for 2013

Innledning

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2009–2013 besto av følgende representanter:

Medlemmer

Ingrid Heggø (A), leder

Øyvind Vaksdal (FrP), nestleder

Truls Wickholm (A)

Gunnar Gundersen (H)

Personlige varamedlemmer

Hadia Tajik/Kari Henriksen (A)¹

Mette Hanekamhaug (FrP)

Geir-Ketil Hansen/Aksel Hagen (SV)²

Anne Tingelstad Wøien (Sp)

^{1.} Hadia Tajik ble erstattet av Kari Henriksen 9. oktober 2012

^{2.} Geir-Ketil Hansen ble erstattet av Aksel Hagen 24. februar 2011

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU) for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

Medlemmer

Kenneth Svendsen (FrP), leder

Bjørn Lødemel (H), nestleder

Anette Trettebergstuen (A)

Gunvor Eldegard (A)

Personlige varamedlemmer

Line Henriette Hjemdal (KrF)

Sigurd Hille (H)

Hege Haukeland Liadal (A)

Anne Tingelstad Wøien (Sp)

Generelt

IPU ble etablert i 1889 og er den eneste verdensomspennende parlamentarikerforsamlingen, med medlemmer fra 164 land. Forsamlingen arbeider for å fremme fred og samarbeid og utviklingen av representativt demokrati. Tiltak for økt kvinnelig deltakelse i parlamenter og i politikk generelt har høy prioritet. IPUs arbeidsmåter er erfaringsutveksling og informasjonsspredning mellom parlamentene, tematiske programmer iverksatt av IPU's sekretariat, og å legge til rette for parlamentarisk engasjement i viktige internasjonale spørsmål. I IPU er det etablert fire faste komiteer for henholdsvis fred og internasjonal sikkerhet, for bærekraftig utvikling, finansiering og handel, for menneskerettigheter og demokrati, og for FN-spørsmål. I tillegg finnes det særskilte fora for kvinnelige parlamentarikere og unge parlamentarikere, en komité for Midtøsten-spørsmål og en komite for parlamentarikeres menneskerettigheter.

Det finner sted to årlige sesjoner, én om høsten og én om våren. Det er den sistnevnte, hvor det utarbeides resolusjoner som vedtas i plenum, som er den mest betydningsfulle.

Medlemsmassen omfatter nasjonalforsamlinger av mange former og avskygninger med bakgrunn i landenes historie, tradisjoner og særtrekk. Definisjo-

nen av demokrati, demokratiske valg og representativitet kan ligge et stykke unna det vi er vant med i Nord-Europa, noe som gjør IPU til en interessant og til tider utfordrende arena for parlamentarisk dialog.

Hovedspørsmål

IPUs agenda er bred og omfatter mange spørsmål som har en lang tidshorisont, som likestilling, demokratisering, økonomisk og sosial utvikling, og miljø-saker. Samtidig setter akutte internasjonale kriser sitt preg på dagsordenen. Krisen i Syria var i 2013 et eksempel på dette, og hva IPU og parlamentene kan gjøre for å avhjelpe situasjonen i det borgerkrigsherjede landet, var tema for mange debatter. Det syriske parlamentet sender delegasjon til de fleste IPU-sesjonene og forsvarer ikke overraskende sin regjerings linje i konflikten. Meningsforskjellene blant landene i IPU avstedkommer tidvis heftige debatter.

Debatten om IPU's fremtidige retning, interne organisering og størrelsen på organisasjonens budsjetter og kontingentene, er gjenstand for nær konstant debatt. Mange land må fortsatt bruke sparekniven i sine offentlige budsjetter, og også i 2013 ble det av enkelte betydningsfulle land tatt til orde for at dette også må gjelde IPU.

Vårsesjonen, 128. forsamling i Quito

Vårsesjonen er den mest omfattende av de to årlige sesjonene og stedet hvor resolusjoner vedtas. Konferansen fant sted i Quito 22.–27. mars, og Stortinget deltok med fem representanter.

Konferansen fant sted under tittelen «fra tøylesløs vekst til meningsfull utvikling og 'buen vivir': nye tilnærminger, nye løsninger». Hoveddebatten reflekterte det store mangfoldet i IPU's medlemsmasse, og innfallsvinklene var mildt sagt mange. I sitt åpningsinnlegg kom Ecuadors president Rafael Correa med kraftig kritikk av det rådende økonomiske systemet i verden, og særlig fikk USA gjennomgå. Truls Wickholm holdt innlegg på vegne av den norske delegasjonen. Han fremholdt at økonomisk vekst er nødvendig for utvikling, men at miljøhensyn i større grad må vektlegges. Han pekte også på at norske erfaringer med likhet i muligheter for kvinner og menn har bidratt til et høyt velstandsnivå.

Første komité for fred og internasjonal sikkerhet debatterte temaet «håndhevelse av ansvar for å beskytte: parlamentenes rolle i å verne sivile liv». I debatten var det sterk uenighet om NATOs inngripen i Libya fullt ut kvalifiserte som gyldig når det gjaldt ansvar for å beskytte. Land som Iran og Syria hadde fremmet en del endringsforslag som tok sikte på å svekke teksten, bl.a. med hensyn til dens omtale av Den internasjonale straffedomstolen. De fleste av disse forslagene ble nedstemt. Øyvind Vaksdal fulgte arbeidet i komiteen.

I andre komité for bærekraftig utvikling, finansiering og handel var temaet «rettferdig handel og innovative finansieringsmekanismer for bærekraftig utvikling». Det store antallet endringsforslag vitnet om at dette var et tema som engasjerte. Enkelte talere la vekt på de industrialiserte lands særlige ansvar for rettferdig handel mellom nord og sør, herunder nedbygging av handelsbarrierer. Andre pekte på behovet for å bevisstgjøre forbrukerne. Gunnar Gundersen holdt innlegg hvor han understreket at produsentlandenes standarder for arbeidsforhold og arbeidstakerrettigheter må følges. Han advarte mot å intervenere i prismekanismen da dette kan få utilsiktede følger og skape grobunn for korrupsjon.

Tredje komité for menneskerettigheter og demokrati viet seg til «mediebruk, inkludert sosiale medier, for å øke folks engasjement og styrke demokratiet». Tilnærmingene til sosiale medier var mildt sagt forskjelligartet, og noen talere, riktignok få, tok til orde for at dette må reguleres betydelig for å «hindre at usannheter m.m. får spre seg på nettet». Aksel Hagen holdt innlegg hvor han fremholdt at sosiale medier er et potensielt kraftig verktøy for kontakt med velgere. Men tilgangen på meninger og synspunkter er enorm, og utfordringen er å skape reell dialog, ikke bare utveksling av informasjon,

påpekte han. Den vedtatte resolusjonen understreket sentrale pressefrihetsprinsipper og oppfordret til at parlamenter og parlamentarikere i større grad bruker sosiale medier.

Det valgte hastetema ble krisen i Syria med vekt på situasjonen for flyktningene, både de internt fordrevne og de som har søkt opphold i nabolandene. Resolusjonen oppfordrer IPU's medlemsland til å øke støtten til flyktninger og de nabolandene som strever med å ta imot hundretusener av mennesker. Den syriske delegasjonen uttrykte ikke overraskende en rekke forbehold mot teksten.

Midtøsten-komiteen, hvor Truls Wickholm deltok, diskuterte veien videre etter komiteens besøk til Palestina og Israel tidligere i 2013. Komiteen fokuserer i første rekke på konflikten mellom Israel og Palestina. Det ble fastslått at det var interesse for parlamentarisk dialog på begge sider.

Det ble besluttet å oppgradere det til nå ganske løselig organiserte Forum for unge parlamentarikere til et fast innslag på IPU's agenda. Formålet er å utveksle erfaringer for å bl.a. hjelpe unge parlamentarikere til å påvirke prosesser i egne parlamenter. IPU's råd vedtok videre at de to årlige sesjonene begge skal vare fire dager f.o.m. 2014 (i dag varer høstsesjonen tre dager, vårsesjonen fem). Det ble også besluttet å gi Komiteen for FN-spørsmål status på linje med de tre faste komiteene.

Høstsesjonen, 129. forsamling i Genève

Sesjonen fant sted 7.–9. oktober. Fra Stortinget deltok bare to representanter ettersom ny delegasjon etter stortingsvalget ennå ikke var utnevnt. Under høstsesjonen presenterer rapportørene i de tre faste komiteene sine utkast og mottar innspill og endringsforslag. Rapportene danner grunnlag for resolusjoner som vedtas under kommende års vårsesjon.

Et usedvanlig høyt antall forslag til hastetema ble fremmet. De fem nordiske land fremmet et forslag, et resolusjonsutkast, om «parlamentenes rolle i å overvåke forbudet mot kjemiske våpen og destruksjon av slike våpen». Det var den finske delegasjonen som var initiativtaker. Gledelig nok vant det nordiske forslaget fram, og hastetemadedebatten fant sted 8. oktober. Ingrid Heggø holdt innlegg hvor hun understreket viktigheten av at sikkerhetsrådsresolusjonen om å destruere Syrias kjemiske våpen implementeres skikkelig. Hun pekte på at det også er andre land som ennå besitter lagre av kjemiske våpen. Den endelige resolusjonen var i det store og hele sammenfallende med den opprinnelige teksten. Men flere land, deriblant Cuba og Sudan, ga uttrykk for reserverasjoner som følge av resolusjonens henvisning til prinsippet om «ansvar for å beskytte», knesatt av FN i 2005.

De tre faste komiteene behandlet utkast til rapporter på sine områder. Innspillene fra debattene er nyttige for rapportørene når de lager utkast til resolusjoner som skal vedtas på vårsesjonen i Genève i mars 2014.

Første komité diskuterte «parlamentenes bidrag til en atomvåpenfri verden». Ambisjonen om å opprette en atomvåpenfri sone i Midtøsten ble omtalt av mange. Irans parlamentspresident, Ali Larijani, fremholdt at landet utelukkende har fredelige hensikter med sitt atomprogram. Han langet ut mot USA, som ble anklaget for å operere med doble standarder i sin opptreden overfor land med atomteknologi.

Andre komité debatterte «risiko-følsom utvikling (risk-resilient development) som tar hensyn til demografiske trender og naturgitte begrensninger». Rapportørenes bakgrunnsrapport pekte på at dagens utviklingsmodeller og -tiltak i for liten grad tar hensyn til risikofaktorer, som for eksempel naturkatastrofer.

Tredje komité drøftet temaet «parlamentenes rolle i å beskytte barns rettigheter, særlig enslige unge innvandrere, og unngå at de utnyttes i krigs- og konfliktsituasjoner». Bakgrunnsrapportene rettet oppmerksomheten mot en rekke viktige forhold, om barnesoldater, situasjonen for enslige unge asylsøkere, barn og menneskehandel, mangel på etterlevelse av internasjonale konvensjoner for barns rettigheter mv.

IPUs budsjett for 2014 ble vedtatt i Rådet. Det legges opp til at utgiftene skal være på samme nivå som foregående år, dvs. null økning i landenes kontingenter. Den kanadiske delegasjonen hadde i forkant av sesjonen sendt brev til IPU's president med henstilling om at landenes kontingenter reduseres.

Andre møter

Ny delegasjonsleder etter valget, Kenneth Svendsen, deltok 14.–15. november på den årlige parlamentariske høringen i New York arrangert av IPU og FN med overskriften «nye tilnærminger til bærekraftig utvikling». Høringen var ment å peke fremover mot 2015 og prosessen med å formulere nye mål når tusenårsmålene utløper. Svendsen deltok også på parlamentarikermøtene under WTOs ministermøte på Bali 3.–6. desember 2013. Som kjent resulterte ministermøtet i et gjennombrudd i forhandlingene om en ny frihandelsavtale.

Delegasjonens arbeid i 2014

Delegasjonen ønsker å bidra til debatt av transparens og antikorrupsjon, likestillingsspørsmål og vold mot kvinner, klima- og miljøspørsmål, FNs tusenårsmål (spesielt mål 4 og 5) og videre utbredelse av parlamentarisk demokrati og menneskerettigheter. Med en ny delegasjon på plass er det naturlig å gjennomføre studiebesøk til IPU's hovedkvarter i Genève.

Oslo, den 7. april 2014

Kenneth Svendsen

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for 2013

Innledning

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (heretter NATO PA) for valgperioden 2009–2013 besto av følgende representanter:

Medlemmer

Erna Solberg (H), leder

Marit Nybakk (A), nestleder

Sverre Myrli (A)

Jan Arild Ellingsen (FrP)

Heikki Eidsvoll Holmås/Lars Egeland (SV)³

Varamedlemmer

Tore Nordtun (A)

Siv Jensen/Christian Tybring-Gjedde (FrP)¹

Ivar Kristiansen (H)

Ola Borten Moe/Anne Tingelstad Wøien (Sp)²

Hans Olav Syversen (KrF)

^{1.} Christian Tybring-Gjedde erstattet Siv Jensen 18. november 2011

^{2.} Ola Borten Moe ble erstattet av Anne Tingelstad Wøien 14. april 2011

^{3.} Lars Egeland erstattet Heikki Eidsvoll Holmås 29. mars 2012

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

Medlemmer

Øyvind Halleraker (H), leder

Sverre Myrli (A), nestleder

Rigmor Aasrud (A)

Linda C. Hofstad Helleland (H)

Christian Tybring-Gjedde (FrP)

Varamedlemmer

Marit Arnstad (Sp)

Frank Bakke-Jensen (H)

Jan Arild Ellingsen (FrP)

Martin Henriksen (A)

Hans Olav Syversen (KrF)

Komitevervene er fordelt som følger:

Komite

Politisk komité

Forsvars- og sikkerhetskomiteen

Komiteen for sivile dimensjoner av sikkerhet

Komiteen for økonomi og sikkerhet

Vitenskaps- og teknologikomiteen

Spesialgruppen for Middelhavsområdet og Midtøsten

Medlemmer

Øyvind Halleraker og Marit Arnstad

Sverre Myrli og Frank Bakke-Jensen

Rigmor Aasrud og Martin Henriksen

Christian Tybring-Gjedde og Hans Olav Syversen

Linda C. Hofstad Helleland og Jan Arild Ellingsen

Sverre Myrli og Jan Arild Ellingsen

Generelt

NATO PAs formål har siden etableringen i 1955 vært å engasjere NATO-lands parlamentarikere i debatt om alliansens mål og verdier, og å styrke solidaritetsfølelsen i alliansen. Den engasjerer seg på de fleste områder som dekkes av Atlanterhavspakten, og dagsordenen vil som regel gjenspeile de sikkerhetspolitiske utfordringene som diskuteres i Det nordatlantiske råd (NAC). Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen anbefalinger og tilrådninger rettet til

NAC, samt til medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. Forholdet til NATO er basert på en gjensidig anerkjennelse av behovet for bred enighet om alliansens vedtak. Parlamentarikere er her nøkkelspillere og viktige kanaler til befolkningen.

Forsamlingen har også som formål å skape større åpenhet om NATOs politikk. NATO PA er et rådgivende organ og har ingen formell avgjørelsesmyndighet overfor alliansen og dens medlemsland.

NATOs generalsekretær taler under forsamlingens sesjoner og gir skriftlige svar på dens resolusjoner som vedtas på høstsesjonen. Alle møter i forsamlingen er i utgangspunktet åpne, og den behandler som hovedregel ikke gradert informasjon.

Forsamlingen ledes av en president som velges for to år, hvor praksis er rotasjon mellom en nordamerikaner, en europeisk konservativ og en europeisk sosialist. President i inneværende periode er Hugh Bayley, fra Labour, Storbritannia.

NATO PA er en organisasjon for parlamentarikere fra NATOs medlemsland. Den har hovedsete og sekretariat i Brussel. En rekke sentral- og østeuropeiske land, deltar også i samarbeidet. Flere land som ikke er medlem av NATO har assosiert status.

Forsamlingen har et aktivt engasjement overfor nasjonalforsamlinger i ikke-medlemsland for å støtte demokrati og stabilisering. Aspirantland bruker forsamlingen som en kanal til å bygge støtte for sin integrasjon i de euroatlantiske strukturene. NATO PAs omfattende virksomhet gir mulighet til å styrke Stortingets kontakt med kollegaer på begge sider av Atlanteren.

Sekretariatsfunksjonen for Stortingets delegasjon ivaretas av Stortingets internasjonale sekretariat. Utenriksdepartementet betaler årlig kontingent til forsamlingen etter anmodning fra Stortinget.

Hovedspørsmål

Diskusjonene i fagkomiteene gjennom året og de to hovedsesjonene, vårsesjonen i Luxembourg og den årlige sesjonen i Dubrovnik, var preget av den økonomiske krisen i mange medlemsland. Den har medført et betydelig press på og reduksjon i forsvarsbudsjett.

Bredden i forsamlingens syn på NATOs rolle, byrdedeling internt i alliansen og politisk vilje har hatt forgreninger inn i de fleste fagdebatter gjennom året.

Forsvarsbudsjett

Forsamlingen erkjente at det er vanskelig, men nødvendig, å sikre oppslutning i befolkningen for et troverdig forsvarsforbruk, også i en tid med økonomisk krise. Mer åpenhet i NATO vil bidra til å opprettholde befolkningens tillit. Det gjelder også finansielt innsyn i midlene landene bruker på selve alliansen som organisasjon.

NATOs SMART-forsvar og EUs initiativ om «Pooling and Sharing» vil bedre samarbeidet mellom medlemslandene om militære ressurser og kapabiliteter. Det vil gi en synergieffekt, men er ikke nok i seg selv til å gi alliansen den kapasiteten den trenger. Enkelte delegasjoner advarte mot å bruke innsparingene som argument for ytterligere forsvarskutt.

I diskusjonene vedkjente forsamlingen at det er urealistisk på kort sikt å forvente full etterlevelse av NATOs mål om to prosent av landenes bruttonasjonalprodukt (BNP) på forsvar. En burde imidlertid kunne vente at medlemsland opprettholder dagens nivå og, etter hvert som økonomien bedres, gradvis øker forsvarsutgiftene. Flere delegasjoner tok til orde for bedre koordinering mellom de allierte for å opprettholde alliansens kapabiliteter midt iblant budsjett-kutt. Det ble minnet om at utviklingen av kapabiliteter ligger hos medlemslandene. NATO som sådan har få kapabiliteter.

NATOs generalsekretærs budskap under sesjonene

Fogh Rasmussen appellerte til forsamlingen som folkevalgte om å formidle til sine velgere hvorfor forsvar var viktig og om å bevilge nok budsjettressurser til forsvar og ta nødvendige deployeringsvalg. Befolkningens oppfatning av forsvar og NATO var særlig viktig etter at finanskrisen hadde medført reduksjon i forsvarsbudsjettene.

Transatlantisk forhold

Forsamlingen var klar på behovet for å opprettholde og styrke det transatlantiske forholdet. Forholdet preges av og må ses i sammenheng med diskusjonen om en mer balansert byrdefordeling i alliansen. Denne diskusjonen kompliseres av USAs teknologiske overlegenhet innen militært utstyr, med konsekvenser for interoperabilitet mellom NATO-styrker, og interessene til den amerikanske og europeiske forsvarsindustrien.

USAs såkalte «dreining mot» Asia, senere omdøpt til rebalansering, og den europeiske usikkerheten rundt dette, førte til en bred diskusjon om hvilken rolle NATO kan og bør ha i denne regionen – og hvilke verktøy som er tilgjengelige.

Det var større enighet i forsamlingen om å styrke NATOs posisjon i Sentral-Asia, hvor en søker politisk, så vel som praktisk støtte (logistikk), fra regjeringene som del av et langsiktig prosjekt for å fremme stabilitet og sikkerhet i regionen. Videre utvikling i Sentral-Asia er viktig på grunn av transisjonen som nå er underveis i Afghanistan.

Afghanistan og ISAF-operasjonen

Forsamlingen oppfordret medlemslandene til å gi klar støtte, både økonomisk og politisk, når kampstyrkene trekkes ut i utgangen av 2014, og med det de økonomiske fordelene med en stor internasjonal tilstedeværelse i landet. De uttrykte støtte til fredsrådets videre forhandlinger med Taliban og andre opprørere og la vekt på at afghanske myndigheter må styrke kvinner og jenters rettigheter videre.

Også her ligger det en oppgave for parlamentarikerne i å holde velgere informert om betydningen av alliansens forpliktelser til Afghanistan. NATO sikrer egen sikkerhet gjennom å hjelpe afghanerne til å ta kontroll over sin sikkerhet. I den videre fasen vil det være nødvendig med klare krav til myndighetene, ikke minst å bekjempe den økende narkotikaproduksjonen som finansierer store deler av Talibans virksomhet.

Et spørsmål som ble tatt opp i diskusjonene var lengden på NATOs post-2014 operasjon, som vil ha fokus på rådgivning, opplæring og assistanse til afghanske sikkerhetsstyrker.

Vest-Balkan må fortsette reformarbeidet

Forsamlingen oppfordret landene på Vest-Balkan til å ta konkrete skritt for å kunne komme nærmere NATO-medlemskap for å sikre intern og regional stabilitet i en region med mange lokale og grenseoverskridende etniske konflikter. Medlemslandene ble oppfordret til å bidra med støtte til landene slik at de kan møte kriteriene alliansen setter for medlemskap. NATOs fredsbevarende styrke KFOR spiller fortsatt en viktig rolle for å sikre stabilitet i regionen.

Landene må vise ansvar og samarbeide med sine naboland. Kroatias medlemskap i alliansen, fra juni 2013, og avtalen mellom Beograd og Pristina ble trukket frem som milepæler for sikkerheten i regionen. I komitédiskusjonene ble det uttrykt uro over situasjonen i Bosnia-Hercegovina.

NATOs «åpen dør»-policy

Forsamlingen støttet videre utvidelser til land som møter de nødvendige kriteriene for medlemskap og diskuterte i komitémøter hvordan dette kan balanseres med NATO-Russland-forholdet. En minnet om at NATO-utvidelse har medført stabilitet og investeringer og økonomisk vekst på Russlands vestlige grense.

Enkelte delegasjoner argumenterte for å tydelig vise at NATOs dør fortsatt er åpen – ikke kun i teorien. Enkelte lands forberedelser, som Montenegro og Makedonia, tilsa nær tiltredelse. For Makedonia er det imidlertid ikke bevegelse i navnespørsmålet og den tilhørende konflikten med Hellas.

Styrke NATOs Midtøsten-dialog

Forsamlingen slo fast behovet for å styrke NATOs Midtøsten-dialog og partnerskap, hvor det har verdi. For transisjonslandene fra «den arabiske våren» og for Sahel-regionen var det enighet om å arbeide for demokratisering og utvikling, som den beste garantien for stabilitet.

I diskusjonen om operasjoner av NATO eller individuelle medlemsland i Afghanistan, Libya og Mali, ønsket flere delegasjoner en fleksibel tilnærming for å kunne bruke det mest hensiktsmessige rammeverket til situasjonen. Slik kunne en dra nytte av fordelene med henholdsvis NATO og EU.

NATO-Russland-komiteen diskuterte to-statsløsning for Syria og eliminering av kjemiske våpen. Det ble minnet om at Syriakrisen ikke handler om Iran, eller kjemiske våpen, men at sivile dør. Under den årlige sesjonen i Dubrovnik i oktober roste presidenten Hugh Bayley Jordan, Tyrkia og Libanon for hvordan de har mottatt og håndtert flyktninger fra nabolandet Syria. Det var et viktig bidrag til stabilitet i regionen.

Håndtering av nye trusler

(Cyber-forsvar, maritim sikkerhet, energisikkerhet, spredning av masseødeleggelsesvåpen, klimaendringer).

Mens forsamlingen kunne enes om behovet for en fleksibel allianse i møte med en mer kompleks sikkerhetssituasjon, var det ingen klar enighet om alliansens rolle. Ulikt konvensjonelle angrep kommer de nye truslene uten noe forvarsel, som cyberangrep, eller med for mye varsel uten en klar smerteterskel, som klimaendringer. I situasjoner hvor det er vanskelig å spore kilden, vil det være vanskelig å skreddersy et tilsvarende svar.

I diskusjonene kom det frem ønsker om å inkludere de nye truslene i øvelser. Det vil bedre forståelsen av hvor forstyrrende disse kan være for NATOs sikkerhet.

Delegasjonens arbeid i 2013

Videre om delegasjonens arbeid

Alle medlemmer av Stortingets delegasjon deltar på forsamlingens arrangement gjennom året, herunder den forberedende vårsesjonen og hovedsesjonen på høsten, der rapporter og resolusjoner vedtas, komitémøter og seminarer. Færre delegasjonsmedlemmer enn normalt deltok på den årlige sesjonen, ettersom ny delegasjon ikke var valgt av det nye Stortinget. Kun gjenværende medlemmer fra utgående delegasjon deltok.

Ny nestleder i delegasjonen, Sverre Myrli, ble valgt til leder av underkomiteen for transatlantisk forsvars- og sikkerhetssamarbeid. Jan Arild Ellingsen ble valgt som leder av underkomiteen for energi- og miljø sikkerhet. Marit Nybakk var leder av Sosialistgruppen.

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling har et generelt høyt aktivitetsnivå. Flere av representantene satte fokus på Arktis i

komite- og plenumsmøter. Nestleder for den norske delegasjonen, Marit Nybakk, la i diskusjonen under vårsesjonen vekt på regionalt samarbeid som inkluderer partnerland. Hun viste til det norske forslaget om å utvikle tettere formelle lenker mellom de nasjonale hovedkvarter og NATOs kommandostruktur.

Delegasjonens arbeid i 2014

Med påtroppende norsk generalsekretær i alliansen vil den norske interessen for sikkerhetspolitikk

ventelig øke, som er positivt for den norske delegasjonens ønske om å skape større åpenhet om NATOs politikk. Delegasjonen vil fortsette å bidra til å opprettholde forsamlingens forsterkede fokus på nordområdene. Arbeidet med å forberede NATO PAs sesjon i Oslo 9.-12. oktober 2015, som Stortinget er vertskap for, vil videre stå sentralt.

Oslo, den 22. april 2014

Øyvind Halleraker

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for 2013

Innledning

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2009–2013 besto av følgende representanter:

Medlemmer

Snorre Serigstad Valen/Akhtar Chaudhry (SV), leder¹
Morten Høglund (FrP), nestleder
Sigvald Oppebøen Hansen (A)
Susanne Bratli (A)
Åse Michaelsen (FrP)
Trond Helleland (H)

Personlige varamedlemmer

Erling Sande (Sp)
Bård Hoksrud (FrP)
Kari Henriksen (A)
Thomas Breen (A)
Geir Jørgen Bekkevold (KrF)
Peter Skovholt Gitmark (H)

¹ Snorre Serigstad Valen ble erstattet av Akhtar Chaudhry 29. mars 2012

Stortingets delegasjon til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

Medlemmer

Geir Jørgen Bekkevold (KrF), leder
Åse Michaelsen (FrP), nestleder
Trond Helleland (H)
Torstein Tvedt Solberg (A)
Kari Henriksen (A)
Ola Elvestuen (V)

Personlige varamedlemmer

Trygve Slagsvold Vedum (Sp)
Tor André Johnsen (FrP)
Mudassar Kapur (H)
Kjell-Idar Juvik (A)
Tone Merete Sønsterud (A)
Torill Eidsheim (H)

Generelt

OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA) ble opprettet i 1991 og har en rådgivende funksjon overfor OSSEs ministerråd. Formålet er å bidra til interparlamentarisk dialog og samarbeid, fremme utviklingen av demokrati, bidra til konfliktforebygging og konfliktløsning, drøfte politiske tema av betydning for organisasjonen, og etterse gjennomføringen av OSSEs vedtak. Den omfatter ca. 320 medlemmer fra 57 parlamenter. 5 land i Nord-Afrika og Midtøsten har status som middelhavspartnerland.

Forsamlingen spiller en sentral rolle i forbindelse med valgobservasjoner, hvor den samarbeider med OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR). Forsamlingens historiske grunnlag om dialog fremstår som meget aktuelt i dagens Europa, hvor skillelinjene mellom øst og vest ikke på langt nær er visket ut. Ukraina-krisen har aksentuert OSSEs betydning som konflikttemper, men det er uenighet om hvilken rolle organisasjonen skal spille.

Det er etablert tre faste komiteer i forsamlingen: for politiske og sikkerhetsmessige spørsmål, for økonomi, vitenskap, teknologi og miljøvern, og for demokrati, menneskerettigheter og humanitære saker. Det er også etablert ad hoc-komiteer som tar opp ulike situasjoner i OSSE-regionen, blant annet når det gjelder Hviterussland og Moldova.

OSSE PAs viktigste møte er hovedsesjonen, som finner sted tidlig i juli. Hovedsesjonen munner ut i en erklæring med resolusjoner. I tillegg arrangeres det et vintermøte i Wien, et høstmøte, og med ujevne mellomrom en økonomisk konferanse.

Vintermøtet i Wien 23.-24. februar

Under Vintermøtet i Wien 23.–24. februar, hvor fem representanter deltok, var det spesialdebatt i plenum om hvordan OSSE bør respondere på krisene i Syria og Nord-Afrika. Flere talere snakket varmt om Tyrkias innsats for de titusener av syriske sivile som har flyktet fra krigshandlingene.

OSSEs generalsekretær, Lamberto Zannier, avleverte en statusrapport for aktivitetene i organisasjo-

nen. Han uttrykte bekymring over at enkelte landkontorer har måttet redusere sin virksomhet, noe som både skyldes budsjettssituasjonen og, i enkelte tilfeller, politiske grunner. Kontoret i Baku ble nevnt i denne sammenheng.

I komiteen for politiske spørsmål og sikkerhet avla komiteens nestleder Susanne Bratli sin foreløpige rapport om OSSEs oppfølging av resolusjoner vedtatt under siste hovedsesjon. Hun understreket viktigheten av fortsatt støtte til stabilisering av Afghanistan, men fremholdt at utfordringene til nabolandene i nord, hvorav flere er OSSE-medlemmer, må tas mer på alvor.

I komiteen for økonomiske spørsmål, vitenskap, teknologi og miljø diskuterte en bl.a. grensesamarbeid. Hovedtemaet i komiteen for humanitære spørsmål, demokrati og menneskerettigheter var mediefrihet. OSSEs spesialrepresentant for mediefrihet, Dunja Mijatovic, presenterte et urovekkende bilde av situasjonen i OSSE-området. En rekke land, spesielt i Sentral-Asia og Kaukasus samt Hviterussland, skårer svært lavt med hensyn til pressefrihet. Uavhengige journalister har vanskelige arbeidsforhold, og myndighetene tar i bruk et bredt spekter av virkemidler for å begrense befolkningens tilgang på informasjon, ofte under påskudd av å skulle bekjempe terrorisme og dempe sosial uro. Også Russland skårer lavt på pressefrihetsindekser. I Tyrkia brukes antiterrorlovgivning og andre lover mot kritiske og uavhengige stemmer, noe som medfører at landet er blant dem som har flest fengslede journalister i verden. Situasjonen var heller ikke rosenrød i alle vestlige og vestligorienterte land. Ungarn og Italia ble nevnt som eksempler på land hvor mediefriheten har blitt erodert.

Møtet i den faste komité var omfattet med særlig interesse etter at forsamlingens president Riccardo Migliori den 5. desember 2012 annonserte at samarbeidsavtalen av 1997 mellom OSSE PA og ODIHR om valgobservasjon ikke lenger var gyldig. Flere delegasjoner, deriblant den norske, sendte brev til Migliori med bekymring om at dette kan virke negativt inn på OSSEs valgobservasjon som helhet. Møtet munnet ut i et vedtak om å gjenopprette samarbeidet med ODIHR.

Hovedsesjonen i Istanbul 29. juni–3. juli

Den 22. hovedsesjonen fant sted i Istanbul 29. juni–3. juli med hovedtemaet «Helsinki+40», en referanse til den banebrytende Helsinki-erklæringen fra 1975 og prosessen med å fornye OSSE fram mot jubileet i 2015.

Vertskapetets åpningshilsener ble holdt av parlamentspresident Cemil Cicek og utenriksminister Ahmet Davutoglu. De kom i liten grad inn på de voldsomme folkelige demonstrasjonene som brøt ut i

Istanbul i slutten av mai etter at myndighetene ville gi tillatelse til å bygge kjøpesenter i en offentlig park. Protestene ble imidlertid tatt opp i flere av debattene bl.a. av en tyrkisk delegat fra Republican Peoples Party. Han gikk sterkt i rette med regjeringens håndtering av protestene. Etter hvert kritiske innlegg ba andre medlemmer av den tyrkiske delegasjonen, fra regjeringssiden, om ordet for å forsvare myndighetene. En anerkjente riktignok at enkelte av politiaksjonene hadde vært litt i voldsomste laget, men sa at disse «ble etterforsket etter vanlige prosedyrer».

Som i tidligere år var det mange forslag til tilleggsresolusjoner, som gir parlamentarikerne anledning til å fremme spørsmål de er opptatt av utenfor den ordinære dagsorden. I henhold til prosedyrene tilligger det den faste komité, med 2/3 flertall, å beslutte om foreslåtte tilleggsresolusjoner skal behandles under sesjonen. 4 av 27 fikk ikke det nødvendige flertall. Dette gjaldt resolusjoner om situasjonen i Kasakhstan, kurdere i Tyrkia (som var fremmet av Akhtar Chaudhry), menneskerettigheter i Russland, og menneskerettigheter med hensyn til seksuell orientering. Det var åpenbart at kasakhstanske, tyrkiske og russiske myndigheter i forkant av sesjonen hadde drevet omfattende lobbyvirksomhet for å «skyte ned» resolusjonene som gjaldt eget land. Denne strategien lyktes, noe som senere i sesjonen ble beklaget av flere av delegatene, deriblant Chaudhry. Hans forslag fikk imidlertid omtale i riksavisen Hürriyet.

Hovedresolusjonen i første komité for politiske spørsmål og sikkerhet var omfattet med stor interesse ettersom det var kommet inn hele 74 endringsforslag. Et hovedbudskap i sluttversjonen var stor støtte til Helsinki +40-prosessen og at den må resultere i økt gjensidig tillit mellom OSSEs medlemsland. Susanne Bratli avleverte endelig rapport om oppfølging av første komité-resolusjoner vedtatt på fjorårets hovedsesjon. Hun oppfordret til bedre kjønnsbalanse i de tallrike delegasjonene som domineres av menn. Andre komité for økonomiske spørsmål, vitenskap, teknologi og miljø, og tredje komité for demokrati, menneskerettigheter og humanitære spørsmål, behandlet hovedresolusjoner på sine områder, samt en rekke tilleggsresolusjoner. I hovedresolusjonen til tredje komité uttrykkes det bekymring over at kårerne for demokrati og menneskerettigheter i enkelte land har blitt forverret, og at forpliktelsene i OSSEs tredje dimensjon ikke implementeres. Åse Michaelsen holdt innlegg med støtte til resolusjonen om menneskehandel, som spesielt tok for seg tiltak for å oppdage menneskesmugling på fly, flyplasser og andre trafikkknutepunkt.

Det ble også vedtatt resolusjon om Syria hvor en sterkt oppfordrer OSSEs medlemsland til å øke sin humanitære hjelp til landet. En russisk parlamentari-

ker, en nokså ensom svale, tok til orde for en mer «balansert» tilnærming til konflikten og han gikk langt i å forsvare Assad-regimets politikk og handlinger.

Den faste komité besluttet en økning i landenes kontingenter på 4,9 pst. etter fire år med nullvekst i budsjettet. Videre ble en ganske omfattende endring av forretningsordenen godkjent. Med dette blir måloyet for å fremme tilleggsresolusjoner trangere, og prosessen for valg av generalsekretær noe mer transparent. To kandidater konkurrerte om presidentvervet i forsamlingen: Ranko Krivokapic (Montenegro) og Kent Härstedt (Sverige), begge sosialdemokrater. Førstnevnte gikk av med seieren med nokså klar margin. Presidenten velges for ett år, med mulighet for én forlengelse.

Andre aktiviteter

Delegasjonsleder Bekkevold deltok på høstmøtet i Budva, Montenegro, 13.–15. oktober. Temaene omfattet bl.a. Syria, transnasjonale trusler og menneskerettigheter, og integrering i samfunn preget av mangfold. Delegasjonsmedlemmer deltok på valgobservasjon i Bulgaria, Albania og Aserbajdsjan.

Delegasjonens arbeid i 2014

Deltakelse i valgobservasjonsoppdrag er et viktig bidrag til OSSEs målsettinger om demokratiutvikling og støtte til menneskerettigheter. En vil derfor fortsatt fremheve dette som et satsingsområde. Med en ny delegasjon på plass er det ønskelig å gjennomføre studiebesøk til OSSE PAs hovedkvarter i København og ODIHR i Warszawa.

Oslo, den 7. april 2014

Geir Jørgen Bekkevold

delegasjonsleder

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2013

Innledning

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2009–2013 besto av følgende representanter:

Medlemmer

Karin S. Woldseth (FrP), leder
Lise Christoffersen (A), nestleder
Håkon Haugli (A)
Sylvi Graham (H)
Karin Andersen (SV)

Varamedlemmer

Tor Bremer (A)
Anette Trettebergstuen (A)
Øyvind Vaksdal (FrP)
Ingjerd Schou (H)
Geir Pollestad/Magnhild Meltveit Kleppa (Sp)¹

¹ Geir Pollestad ble erstattet av Magnhild Meltveit Kleppa 9. oktober 2012

Komitévervene var fordelt som følger:

Komité

Den faste komité
Komiteen for politiske saker
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål
Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter
Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media
Komiteen for likestillingsspørsmål
Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling

Medlem

Karin S. Woldseth
Karin S. Woldseth
Ingjerd Schou
Øyvind Vaksdal
Sylvi Graham
Håkon Haugli
Karin Andersen

Varamedlem

Lise Christoffersen
Lise Christoffersen
Øyvind Vaksdal
Håkon Haugli
Tor Bremer
Anette Trettebergstuen
Geir Pollestad/
Magnhild Meltveit Kleppa

Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene Lise Christoffersen,
Karin S. Woldseth
Øyvind Vaksdal

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2013–2017 består av følgende representanter:

Medlemmer

Ingjerd Schou (H), leder
Lise Christoffersen (A), nestleder
Frank J. Jenssen (H)
Snorre Serigstad Valen (SV)
Morten Wold (Frp)

Varamedlemmer

Ingebjørg Godskesen (FrP)
Hans Fredrik Grøvan (KrF)
Kristin Ørmen Johnsen (H)
Jenny Klinge (Sp)
Odd Omland/Tore Hagebakken (A)¹

¹ Odd Omland ble erstattet av Tore Hagebakken 25. mars 2014

Komitévervene var fordelt som følger:

Komité	Medlem	Varamedlem
Den faste komité	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for politiske saker	Ingjerd Schou	Lise Christoffersen
Komiteen for flyktninge- og befolkningsspørsmål	Kristin Ørmen Johnsen	Hans Fredrik Grøvan

Komiteen for juridiske saker og menneskerettigheter
 Komiteen for kultur, vitenskap, utdanning og media
 Komiteen for likestillingsspørsmål
 Komiteen for sosial-, helse- og bærekraftig utvikling

Komiteen for overvåking av medlemskapsforpliktelsene
 Komiteen for prosedyreregler og immunitet

Morten Wold
 Frank J. Jenssen
 Snorre Serigstad Valen
 Ingebjørg Godskesen

Lise Christoffersen
 Ingebjørg Godskesen
 Ingjerd Schou

Jenny Klinge
 Ingebjørg Godskesen
 Kristin Ørmen Johnsen
 Odd Omland/
 Tore Hagbakken

Generelt

Europarådet og Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) ble opprettet i 1949, og har i dag 47 medlemsland. Europarådet har til hovedformål å arbeide for styrking av menneskerettighetene, demokrati og rettsstaten i medlemslandene. Parlamentarikerforsamlingen spiller også en viktig rolle i forbindelse med valgobservasjoner og i overvåkingen av medlemskapsforpliktelsene til land som nylig har blitt medlemmer av Europarådet.

Organisasjonens hovedsete og faste sekretariat ligger i Strasbourg.

PACE består av representanter for medlemslandenes nasjonalforsamlinger, totalt 318 medlemmer (og 318 varamedlemmer). PACE består av hovedforsamlingen og den faste komité i tillegg til åtte komiteer for forskjellige saksområder: for politiske saker, for juridiske saker og menneskerettigheter, for sosial-, helse og bærekraftig utvikling, for flyktninge- og befolkningsspørsmål, for kultur, vitenskap, utdanning og media, for likestillingsspørsmål, for reglements- og immunitetsspørsmål og for overvåking av medlemslands medlemskapsforpliktelser. Det er også etablert en rekke underkomiteer. Forsamlingens president velges for toårsperioder. I januar 2012 ble Jean-Claude Mignon (Frankrike) valgt. Selv om Forsamlingen i hovedsak har rådgivende funksjoner, spiller den i praksis en betydelig rolle i Europarådet. Den vedtar resolusjoner og anbefalinger til medlemslandenes parlamenter og regjeringer på en rekke områder og overvåker de nye medlemslandenes overholdelse av medlemskapsforpliktelsene. Parlamentarikerforsamlingen velger Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær og dommerne til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Det avholdes fire årlige hovedsesjoner i Strasbourg, vanligvis siste arbeidsuke i januar, april, juni og første arbeidsuke i oktober. I tillegg holder komiteene en rekke møter i løpet av året.

Det ble også i 2013 gjennomført fire delsesjoner, hvor den norske delegasjonen deltok aktivt både gjennom å holde innlegg, stille spørsmål i plenum og å ta egne initiativer. Karin S. Woldseth (FrP) har siden 2009 vært rapportør på Bosnia-Hercegovina og ble i 2011 valgt som PACE-representant i Venezia-

kommisjonen. Lise Christoffersen (A) har siden 2010 vært rapportør på Moldova. Håkon Haugli (A) ble i 2012 valgt som rapportør for lesbiske, homofile, bifile og transpersoners (LHBT) rettigheter og la frem en rapport om temaet. I tillegg til deltakelse på en rekke komitémøter gjennom hele året, deltok medlemmer fra delegasjonen også i valgobservasjon i Armenia, Bulgaria, og på rapportørreiser.

Hovedspørsmål

Starten på 2013 ble også i Europarådets parlamentarikerforsamling preget av terrorhandlingen i In Amenas. Karin S. Woldseth (FrP) ble under januarsesjonen valgt som rapportør for hastedebatten om utviklingen i Mali og Algerie og hvordan denne truet menneskerettighetene og sikkerheten i Middelhavsregionen. Woldseth innledet debatten ved å peke på hvordan konflikten hadde en direkte effekt på Europarådets medlemsland både ved at den var en sikkerhetstrussel i Middelhavsområdet og at flere land hadde vært direkte rammet av terroranslaget mot gassproduksjonsanlegget. Woldseth tok til orde for at politiske virkemidler basert på Europarådets grunnverdier demokrati, rettsstat og menneskerettigheter måtte være sentrale i det internasjonale samfunnets innsats i Mali. Dette fikk støtte i debatten, men at det var nødvendig å intervensere militært, slik Frankrike hadde gjort, ble også gitt støtte. Men resolusjonen påpekte at militære operasjoner måtte ha en forankring i mandat fra FNs sikkerhetsråd. Også begrepsbruk ble viet mye tid. Spesielt fra Tyrkia ble det påpekt at ordene islamistisk og terrorisme ikke måtte kobles sammen da ikke all terrorisme begås av muslimer. Flere viste til at terroranslaget som ble diskutert faktisk ble gjennomført av islamister, og resultatet av voteringene ble at referansene til terrorhandlingene i In Amenas ble beskrevet som islamistisk terror. Resolusjonen ble til slutt vedtatt med kun én stemme mot og fem avholdende.

2013 ble både innledet og avsluttet med debatter om Aserbajdsjan. Under januarsesjonen ble landets overholdelse av medlemskapsforpliktelsene og en rapport om politiske fanger i Aserbajdsjan debattert. En resolusjon som slo fast at PACE ville fortsette overvåkingen av utviklingen Aserbajdsjan ble ved-

tatt. Resolusjonen slo fast at forsamlingen var bekymret for domstolenes manglende uavhengighet, at ingen valg siden Aserbajdsjan ble medlem i 2001 hadde blitt klassifisert som frie og uavhengige, at kun regjeringspartiet kan ha politisk gruppe i parlamentet og at grunnleggende friheter som ytringsfrihet, forsamlingsfrihet og organisasjonsfrihet ikke ble respektert. Behandlingen av politiske fanger ble også kritisert i resolusjonen. Rapporten om politiske fanger i landet var omstridt og tett knyttet sammen med rapporten om definisjonen av politiske fanger som ble behandlet og vedtatt med svært liten margin under oktober sesjonen i 2012. Mange av PACEs medlemmer var opptatt av at situasjonen for politiske fanger i Aserbajdsjan var svært vanskelig og at det meritterte en egen resolusjon, mens andre fremholdt at det at temaet også var berørt i hovedrapporten om landet, var tilstrekkelig. Resultatet av voteringen over den omstridte rapporten ble at resolusjonsutkastet ble forkastet.

På møtet i den faste komité i Wien i november ble Aserbajdsjans presidentvalg diskutert. I forkant av møtet hadde det vært oppmerksomhet rundt at PACE og Europaparlamentets valgobservasjonsdelegasjoner hadde kommet med en egen uttalelse og ikke sluttet seg til OSSEs parlamentarikerforsamlings og ODIHRs. Uttalelsene skilte seg fra hverandre ved at OSSEs uttalelse var svært kritisk til gjennomføringen av valget, mens PACE og Europaparlamentets var relativt positiv. Dette skapte debatt i komiteen hvor leder for valgobservasjonsdelegasjonen sto fast på at gjenvalget av president Ilham Aliyev var et klart uttrykk for det aserbajdsjanske folkets vilje, dette støttet spesielt av representantene fra Aserbajdsjan og Ukraina, mens andre kritiserte valgobservasjonsdelegasjonen for å ha vært for positive i sin uttalelse og ikke å reflektere de faktiske forholdene som hadde preget Aserbajdsjan både i forkant av og under valget. Leder av overvåkingskomiteen karakteriserte sågar rapporten som en skandale og en trussel mot valgobservasjonsinstituttet. Ved ikke å samarbeide med OSSE PA og ODIHR hadde man gitt aserbajdsjanske myndigheter mulighet til å velge den uttalelsen om valget som de selv følte seg mest tjent med.

Under januarsesjonen ble fullmaktene til to av medlemmene i parlamentarikerforsamlingen utfordret. Det gjaldt ett medlem fra partiet Golden Dawn i Hellas og ett medlem fra partiet Jobbik i Ungarn, dette på grunnlag av deres egne ytringer og en partipolitisk linje som åpent oppfordret til diskriminering. Saken ble sendt til komiteen for prosedyreregler. Komiteen slo fast at regelverket ikke dannet grunnlag for å frata de to representantene fullmaktene, men at det ikke betød at den aksepterte meningsytringer de to representantene hadde kommet med som ikke var i tråd med Europarådets grunnverdier. Komiteen slo

fast at den ville se på ordlyden i dagens regelverk slik at man i fremtiden eventuelt ville kunne ha bedre virkemidler. Endring av regelverket som ville åpne for at PACEs president kunne iverksette sanksjoner mot medlemmer som ikke opptrådte i henhold til Europarådets verdier, ble fremlagt for den faste komiteen under deres møte i Wien i november. Regelendringen ble vedtatt.

Under aprilsesjonen startet behandlingen av innstillingen om å gjenåpne overvåking av Ungarns overholdelse av medlemskapsforpliktelsene på komiténivå. Innstillingen slo fast at frihetsinnskrenkningene som grunnlovsendringene innebar, tilsa at parlamentarikerforsamlingen burde se spesielt på utviklingen. Innstillingen ble vedtatt med kun én stemme overvekt og videre diskutert i byrået som konkluderte med å gå imot innstillingen. Saken ble lagt fram for plenum under junisesjonen. Det ble en interessant debatt som viste tydelige politiske skillelinjer mellom venstre- og høyresiden når det gjaldt overvåking eller ikke. Det var i stor grad enighet om at Ungarn måtte se på det konstitusjonelle rammeverket slik at dette ville ivareta hele det ungarske samfunnet, men det var ikke enighet om at disse utfordringene var tilstrekkelige til å åpne overvåking.

Under junisesjonen la Håkon Haugli frem sin rapport om lesbiske, homofile, bifile og transpersoners rettigheter. Haugli hadde arbeidet med rapporten fra han ble valgt som rapportør for LHBT-rettigheter i 2012. Fokus for rapporten var at LHBT-personer har krav på de samme menneskerettighetene som alle andre. Haugli pekte på fremgang i mange land samtidig som det også hadde vært tilbakeslag i enkelte land siden 2010, da Europarådet sist hadde temaet på agendaen. Tilbakeslagene gjaldt spesielt lovgivning mot såkalt «homopropaganda» som var vedtatt i blant annet Russland. Også Litauen, Moldova og Ukraina hadde denne typen lovgivning på agendaen. Også den nye russiske NGO-loven som påla NGO'er som får finansiering fra utlandet å erklære seg som utenlandske agenter, ble kritisert, da den gjorde det vanskelig for LHBT-organisasjoner å drive. I forbindelse med behandlingen av rapporten uttalte Haugli at å tvinge lesbiske, homofile, bifile og transpersoner til taushet og usynlighet ikke var forenlig med medlemskap i Europarådet. Mange endringsforslag var fremmet for å svekke teksten i Hauglis resolusjonsforslag. Disse ble nedstemt. Både resolusjonen og anbefalingen til ministerkomiteen ble til slutt vedtatt med mer enn to-tredjedels flertall, marginen for at anbefalingen sto var kun på et par stemmer.

Under oktober sesjonen la Karin Woldseth frem sin siste rapport om hvordan de demokratiske institusjonene i Bosnia-Hercegovina fungerte og slo fast at utviklingen siden siste rapport (2012) hadde vært langt fra tilfredsstillende. Etter at sekspartiregerin-

gen på føderalt nivå hadde brutt sammen i 2012, hadde landet vært uten en reelt fungerende regjering. Bosnia-Hercegovinas manglende implementering av Sejdić-Finci-dommen fra den europeiske menneskerettighetsdomstolen var et hovedpunkt i rapporten og ble også viet mye oppmerksomhet i plenumsdebatten. Grunnlovsendringer som ville gi andre etniske grupper enn bosniere, serbere og kroater muligheten til å stille til valg, ville være nødvendig for å etterleve dommen. Dagen før parlamentarikerforsamlingen skulle behandle rapporten ble det gjort fremskritt i prosessen frem mot implementering, da lederne av de syv mest sentrale partiene i Bosnia-Hercegovina i møter med EU kommissær Stefan Füle i Brussel hadde blitt enige om at de innen 10. oktober ville gjennomføre nødvendige endringer. En anbefaling til Europarådets ministerkomité om å spesielt se på situasjonen i landet ble vedtatt.

Også Lise Christoffersen la frem sin rapport om hvordan Moldova etterlever sine forpliktelser som europarådsmedlem under oktober sesjonen. Christoffersen og med-rapportør Piotr Wach slo fast at Moldova hadde utfordringer på områder som maktfordeling og politisering av statlige institusjoner og justis-sektoren. De fremholdt at landet måtte gjøre konkrete fremskritt før parlamentarikerforsamlingen kunne vurdere å avslutte overvåkingen. Et endringsforslag om å avslutte overvåkingen ble gjenstand for debatt i plenum, og det var spesielt den moldaviske delegasjonen som argumenterte for hvorfor dette var på tide. Rapportørene og overvåkingskomiteen var ikke enige i forslaget, og det ble vedtatt at spørsmålet om å avslutte overvåkingen skal gjenopptas når konkrete fremskritt er gjort.

2013 viste igjen at PACE er et forum for debatt og i mange saker konsensusbygging, samtidig som enkelte kontroversielle saker i 2013 viste klare politiske skillelinjer i Europa.

Delegasjonens arbeid i 2014

Den nye delegasjonen ønsker å holde et høyt aktivitetsnivå i 2014, gjennom deltakelse på sesjonene, komitémøter og valgobservasjonsoppdrag.

2014 vil være preget av kompetansebygging for den nye delegasjonen. I januar ble det gjennomført en studiereise til Strasbourg. Delegasjonen møtte Europarådets generalsekretær, Europarådets menneskerettighetskommissær, Norges dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen og Norges ambassadør til Strasbourg og fikk en grundig gjennomgang av arbeidet i parlamentarikerforsamlingen gjennom møter med PACEs generalsekretær og andre sekretariatsmedlemmer.

Europarådet skal i 2014 velge organisasjonens generalsekretær. Thorbjørn Jagland tar gjenvalg, og delegasjonen vil frem til valget i parlamentarikerforsamlingen 24. juni være en aktiv del av kampanjen. Fokus vil være på kontinuitet for Europarådet og viktigheten av å fortsette og avslutte det pågående reformarbeidet.

Lise Christoffersen vil fortsette sitt rapportøroppdrag på Moldova og skal i løpet av 2014 legge frem statusrapport for arbeidet. Det skal gjennomføres valg i landet, og som rapportør vil Christoffersen ha en sentral rolle i PACEs valgobservasjonsdelegasjon.

Delegasjonen ønsker også å delta aktivt i valgobservasjoner og vil sende to medlemmer til Ukraina i forbindelse med presidentvalget i mai.

Et mål for den nye delegasjonen er å trekke veksler på arbeidet i PACE når det gjelder saker som tas opp i Stortinget. Gjennom spørsmål, interpellasjoner og deltakelse i stortingsdebatter som har tematikk relatert til arbeidet i PACE ønsker delegasjonen å rette fokus mot europarådssaker som er relevante også i Norge.

Oslo, den 22. april 2014

Ingjerd Schou

delegasjonsleder

